

SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA STUDENTIEM COVID-19 PANDĒMIJAS LAIKĀ

The Social Assistance for Students During the Covid-19 Pandemic

Ilga Krampuža

Rezekne Academy of Technologies, Latvia

Abstract. *The purpose of the research is to exploring opportunities for students to receive social assistance from the state and local government in the conditions of the Covid-19 pandemic. Both theoretical and empirical research methods were used in this study. State social assistance to students would be expected by providing material support for the purchase of computer equipment. Municipal social assistance is expected both in the form of a crisis benefit and indirectly by supporting the student's family if it enters the status of a poor or low-income family.*

Keywords: *municipal social assistance, social assistance, state social assistance, students.*

Ievads

Introduction

Pētījuma aktualitāti pamato, pirmkārt, lielais studentu skaits, uz kuriem attiecas gan Covid-19 pandēmijas rezultātā izraisītā ārkārtējā situācija, otrkārt, pandēmijas rezultātā izsludinātie ierobežojumi, rezultātā radušies jauni apstākļi, kuros studentiem rodas iepriekš nesastaptas sociāla rakstura problēmas. Pētījuma mērķis ir analizēt studentu iespējas Covid-19 pandēmijas apstākļos saņemt sociālo palīdzību no valsts un pašvaldības, pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmē atrodamajiem principiem, likumu Par sociālo drošību, likumu Par pašvaldībām un citiem avotiem. Ar sistēmiskās metodes palīdzību analizēta student kā sociālās grupas tiesības uz sociālo palīdzību no valsts. Izmantojot praksē pastāvošo situāciju pašvaldībās, pētīti pašvaldību tiesības un pienākumi sniegt sociālo palīdzību studentiem. Secinājumi un priekšlikumi izdarīti ar analītiskās metodes palīdzību.

Teorētiskās literatūras analīze

Theoretical analysis of literature

2020.gada 11.martā Pasaules Veselības organizācija izsludināja vīrusa Covid-19 pandēmiju. (Pasaules Veselības organizācijas ģenerāldirektora uzruna presei par COVID-19 2020. gada 11. martā, 2020) Visā Latvijas Republikas teritorijā no 2020.gada 12.marta līdz 2020. gada 14. aprīlim tika izsludināta ārkārtējā situācija (Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu Nr. 103, 2020), turklāt atkārtoti ārkārtējā situācija noteikta no 2020. gada 9. novembra

<https://doi.org/10.17770/er2021.1.6504>

This is an open access article under the Creative Commons Attribution 4.0 International License.

līdz 2021. gada 6. aprīlim (Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu Ministru kabineta 2020. gada 6. novembra rīkojums Nr.655, 2020).

Viens no ārkārtējās situācijas ierobežojumiem, kas studentus skāra tieši, ir mācību procesa norises klātienē pārtraukums visās augstākās izglītības iestādēs un studiju procesa nodrošināšana attālināti (Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu Nr. 655, 2020, 5.13.2.punkts). 2020./2021.akadēmiskajā gadā augstāko izglītību Latvijā apgūst 78500 studenti (Studējošo skaits Latvijas augstskolās, 2021). Tātad šīs personas būtu atzīstamas par subjektiem, kas pretī ierobežojumiem potenciāli varētu sagaidīt atbalstu sociālās palīdzības veidā. Attālinātas mācības ir klātienē izglītības procesa daļa, kurā izglītojamie mācās, tai skaitā izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, fiziski neatrodoties vienā telpā vai mācību vietā kopā ar pedagogu (Izglītības likums, 1998, 1.panta 1^l.daļa). Attālinātas mācības ir saistāmas gan ar vēl nebijušu pieredzi, gan studentu nepieciešamību pēc papildus materiālajiem resursiem. Ar šādu resursu palīdzību nepieciešams pielāgot tehnoloģijas attālinātā mācību procesa norisei, piemēram, iegādāties pietiekami jaudīgus datorus, kas spēj darboties atbilstošās programmās, datoram piemērotu kameru un skaļruņu iegāde. Ja pirms attālinātu mācību procesa minētās ierīces studentam varēja arī nebūt, jo klātienē bija pieejamas bibliotēkas, auditorijas ar interneta pieslēgumiem, augstskolas telpās brīvi pieejams Wi-Fi. Turpretī attālinātu studiju procesā katram studentam savs individuāls, aprīkots dators ar interneta pieslēgumu izrādījās absolūti nepieciešams.

Vai katram studentam individuāls dators ar pieslēgumu ir mācību līdzeklis? Sistēmiski un teleoloģiski interpretējot studenta vecāku pienākumu savu materiālo iespēju robežās nodrošināt sava bērna izglītošanai nepieciešamos individuālos mācību piederumus (Izglītības likums, 1998, 1. panta 12.⁵ punkta "n" apakšpunkts), atrodama atbilde uz minēto jautājumu. Secināms, ka par studējošo mācību līdzekļiem ir atzīstami izglītības programmas īstenošanā un izglītības satura apgūvē izmantojamie īpaši organizēti elektroniskie resursi, mācību tehniskie līdzekļi, tajā skaitā, mācību procesā un saziņā izmantojamās tehniskās ierīces, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, iekārtas.

Praksē konstatējamās problēmas apstiprina, ka studējošos nepieciešamība tehnoloģiski nodrošināt attālināto studiju procesu, pārsteidza nesagatavotus, bet risinājums ir meklējams sociālās palīdzības jomā. Sprotams, ka jebkura persona var pretendēt uz sociālās palīdzības saņemšanu, ja tā atbilst abiem šādiem kritērijiem: 1) saviem spēkiem nespēj nodrošināt sevi vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un 2) nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību, ir tiesības uz personisku un materiālu palīdzību. Turklāt minētajai palīdzībai izvirzītas vairākas prasības, pirmkārt, palīdzībai jāatbilst personas vajadzībām, otrkārt, jādod iespēja pašpalīdzībai, treškārt, jāveicina personas iesaistīšanās sabiedrības dzīvē (Par sociālo drošību, 1995, 11.pants). Tā kā sociālā palīdzība ir sociālā nodrošinājuma veids, līdz ar to ietilpst Latvijas Republikas 109.panta tvērumā

(LR Satversme) un ir atzīstama par personas pamattiesību elements, studentiem ir tiesības uz sociālo palīdzību pretendēt.

Interpretējot Satversmes 1.pantā ietverto demokrātiskas iekārtas principu kopsakarā ar Satversmes 109.pantā iekļautajām pamattiesībām uz sociālo palīdzību, gadījumos, kad persona nespēj sev nodrošināt līdzekļus tādai dzīvei, kas atbilstu cilvēka cieņai, valstij jānodrošina šai personai sociālā palīdzība. Jāpiekrīt, ka sociālās palīdzības sniegšana saistāma ar apstākļiem, lai radītu personai iespēju veidot cilvēka cieņai atbilstošu dzīvi (Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2020.gada 16.jūlija spriedums lietā Nr.2019-25-03, 2020) Studentu gadījumā materiālo līdzekļu trūkums nepieciešamo tehnoloģiju iegādei pilnībā liedz turpināts studijas. Turklāt jāpievienojas jau iepriekš secinātajam, ka neapmierinoša materiālā nodrošinātība, kā arī tiešo un netiešo studiju izmaksu paaugstināšanos pazemina studējošo jauniešu psiholoģisko labklājību, un var kļūt par galveno stresa avotu daudziem studējošajiem (Kalvāns, 2020). Tādējādi tiek ietekmētas studentu tiesības uz izglītību, kas ir svarīgi arī starptautisko cilvēktiesību līgumu kontekstā, piemēram, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Council of Europe. Reservations and Declarations for Treaty No. 005 – Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Declarations in force as of 3 April 2020, 2020) 2. pantā (tiesības uz izglītību) un 4. protokola 2. pantā (pārvietošanās brīvība) garantēto tiesību un brīvību atsevišķu aspektu nodrošināšanā uz laiku, kamēr Latvijā darbojas Vovid-19 sakarā izsludinātie ierobežojumi.

Katrs students nāk no savas ģimenes, tāpēc ģimenes sociālā stabilitāte tiešā veidā attiecas uz ikvienu studentu. Viens no sociālās palīdzības uzdevumiem ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības – nodrošinātu tām ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi. Secināms, ka studentiem ir tiesības pretendēt uz sociālo palīdzību, kas nepieciešama, lai uzsāktās studijas varētu turpināt.

Saprotams, ka sociālās palīdzības apjoms saistāms ar pieejamajiem līdzekļiem, tomēr, lemjot par līdzekļu sadales prioritātēm, jāsaprot, ka cilvēks ir pamatvērtība mūsu valstī. Turklāt sociālās palīdzības pieejamība mācību līdzekļu, kas saistīta ar tehnoloģiskā aprīkojuma iegādi vai uzlabošanu, novērstu nevienlīdzīgu attieksmi pret tiem studentiem, kuru ģimenes ir mazāk turīgas. Tāpēc pieejamie līdzekļi jāsadala par prioritāti iezīmējot jauniešu iespējas pilnvērtīgi iegūt izglītību.

Tāpēc Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā (Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums, 2020), kas nosaka tiesisko kārtību Covid-19 infekcijas izplatības laikā, nepieciešams paredzēt atbilstošu pasākumu kopumu, kas augstskolu studentiem nodrošina iespēju saņemt sociālo pabalstu tehnoloģiju iegādei.

Pašvaldība kā atvasināta publiska persona ar iedzīvotāju ievēlētu lēmējorgāna – domes – pārstāvniecību noteiktas administratīvas teritorijas

iedzīvotāju interesēs patstāvīgi īsteno tai tiesību aktos noteikto kompetenci. (Stucka, 2012) Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 7.punktā (Par pašvaldībām, 1994) atspoguļota viena no pašvaldības autonomajām funkcijām, kas paredz, ka pašvaldībām ir pienākums nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību. Izmantojot minētā likuma 43.panta trešo daļu pašvaldības dome var pieņemt saistošos noteikumus arī, lai nodrošinātu pašvaldības autonomo funkciju izpildi. Tā kā pašvaldību saistošo noteikumu tiesiskums atkarīgs no tā, vai tie atbilst vispārīgiem tiesību principiem (Briede, Danovskis, & Kovaļevska, 2021, 69), ir nepieciešams noskaidrot pamatprincipus, uz kuriem pašvaldībai būtu jābalstās Covid-19 pandēmijas izraisīto seku pārvarēšanas gadījumā.

Sociālās palīdzības jautājumu risināšanai Covid-19 infekcijas izplatības pārvarēšanas apstākļos aktualizējas šādi principi:

- 1) cilvēktiesību ierobežošanas minimizēšana - personu tiesības tiek ierobežotas tikai tad, ja nav citu alternatīvu pasākumu, kas efektīvi aizsargā sabiedrības veselību un drošību;
- 2) sabiedrības veselības apdraudējuma mazināšana - piesardzības pasākumi tiek noteikti, izvērtējot Covid-19 infekcijas izplatības draudus Latvijā un ārvalstīs, un tiek īstenoti, izvērtējot visus pastāvošos riskus, lai mazinātu Covid-19 infekcijas atkārtotas izplatības draudus;
- 3) publisku un sabiedrībai nozīmīgu pakalpojumu pieejamības ierobežošana ir pieļaujama tikai tādā mērā, cik tas nepieciešams sabiedrības veselības un drošības nodrošināšanai, kā arī pakalpojumu sniegšanā un saņemšanā iesaistīto personu veselībai un drošībai. (Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums, 2020, 1.panta trešā daļa) Turklāt kā juridiskais pamats šādu saistošo noteikumu pieņemšanai jāizmanto arī Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 24. pantā dotais deleģējums pašvaldības saistošos noteikumus saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību un paskaidrojuma rakstu izsludināt, tos publicējot oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

Jāpiekrīt Tiesībsargam, ka Latvijā nav iespējams nodrošināt cilvēka cienīgu dzīvi, turklāt to varot secināt neveicot matemātiskus aprēķinus. (Jansons J., 2020). Īpaši Covid-19 pandēmijas noteikto ierobežojumu dēļ, studenta ģimenes locekļiem zaudējot ienākumus, piemēram, gadījumā, ja vecāki darbojas jomās, kur uzņēmējdarbība vispār aizliegta (piemēram, skaistumkopšana), sekas izjūt visi ģimenes locekļi, bet izdevumi jau saglabājas (komunālie maksājumi, internets un citi) Latvijas Lauksaimniecības universitātes Uztura katedras docente I. Millere secinājusi, ka Rīgā veselīgam uzturam vienai personai nepieciešami 153,00 eiro, bet ģimenē, kurā ir divi bērni – 574 eiro (Satversmes tiesas 2020.gada 25.jūnija spriedums lietā Nr.2019-24-03, 2020). Tātad sociālā palīdzība nespēj segt pat daļu no personas tādām dabiskajām vajadzībām kā ēdiens, dzīvokļa apmaksa un citi. Secināms, pilnīgi reāli ir, ka students kopā ar pārējiem ģimenes locekļiem Covid-19 pandēmijas laikā faktiski kļūst par trūcīgu

vai maznodrošinātu personu, kas ir pretrunā sociāli atbildīgas valsts principam, kurš ir tendēts uz personas cieņpilnu dzīves nodrošināšanu un ilgtspējīgu attīstību. Tātad aktuāls ir jautājums par studenta tiesībām uz cilvēka cienīgu dzīvi.

No 2021.gada 1.janvāra Latvijā ir noteikti minimālo ienākumu sliekšņi atsevišķai personai vai vienas personas mājsaimniecībā dzīvojošai personai sniegtā atbalsta apmērs sociālās aizsardzības jomā, kas nav zemāks par 109 EUR. (Par sociālo drošību, 1995, 2.² pants). Tātad uz studentu kā ģimenes locekli būtu attiecināms vismaz šāds minimāls ienākums. Ļoti apšaubāms, ka minimālais ienākums ļautu studentam pielāgoties attālināta mācību procesa tehnoloģiskajām vajadzībām.

Aplūkojot konkrētu pašvaldību sniegto sociālo palīdzību, ir secināms, ka vienīgi Rīgas pilsētas pašvaldība ir pieņēmusi noteikumus, kas paredz sniegt sociālo palīdzību tieši studentiem. „Pašvaldība var piešķirt pabalstu krīzes situācijā arī ārvalstu studentiem, kuri Covid - 19 izplatības apstākļos ir palikuši Latvijā, studē attālināti un kuriem nav iztikas līdzekļi pamatvajadzību nodrošināšanai” (Informācija ārvalstu studentiem, kuri nonākuši ārkārtējā situācijā saistībā ar COVID-19, 2020). Krīzes pabalsta apmērs noteikts 128,00 EUR vienai personai.

Pārējās pašvaldības piedāvā krīzes pabalsta izsniegšanu balstoties uz 2021. gada 18. februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā (Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums), kas paredz pašvaldību pienākumu piešķirt un izmaksāt no pašvaldības budžeta līdzekļiem mājsaimniecībai vai atsevišķi dzīvojošai personai mājsaimniecībā pabalstu krīzes situācijā. Piemēram, Liepājas pašvaldība ir paredzējusi pabalstu izmaksu krīzes situācijā nonākušai ģimenei vai personai, kuras deklarētā un faktiskā dzīvesvieta ir Liepājas pilsētas administratīvajā teritorijā. Tātad to var saņemt arī studējošais. Turklāt ar krīzes situāciju saprotama arī situācija, kurā persona pati saviem spēkiem nespēj pārvarēt notikumu radītās sekas un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība. (Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, 2003). Ventspils pilsētas dome (Ventspils pilsētas domes 2021. gada 22. aprīlī saistošie noteikumi Nr. 10. Par Ventspils pilsētas pašvaldības vienreizēju pabalstu Covid-19 infekcijas izplatības seku mazināšanai, 2021) Covid-19 infekcijas izplatības laikā paredzējusi krīzes pabalstus dažādām personu grupām, bet studējošajiem nē. Tiek sniegts vienreizējs materiālais atbalsts 50 eiro apmērā Covid-19 infekcijas izplatības seku mazināšanai. Garkalnes novada (Garkalnes domes 2021. gada 30. marta saistošie noteikumi Nr. 87 Par Garkalnes novada domes vienreizēju pabalstu izglītojamajiem attālinātā mācību procesa atbalstam, 2021) risinājums būtu minams kā pozitīvs piemērs, jo ir paredzēts vienreizējs pabalsts 100 eiro apmērā katram izglītojamam attālinātā mācību procesa nodrošināšanai. Diemžēl šis atbalsts attiecas tikai uz izglītojamajiem līdz augstskolas izglītībai, studentiem - nē.

Tāpēc nav izskaidrojama pašvaldību bezdarbība, nenosakot pabalstus Covid-19 krīzes situācijā studentiem. Lai gan Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka pašvaldības ir atbildīgas par pienākumu atbildīgi pildīt Ministru kabineta uzdotos uzdevumus, ievērojot valsts un savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju likumiskās intereses, (Jansons, 2020) prakse rāda, ka pašvaldības nav steidzīgas. Pašvaldībai kā valsts pārvaldes daļai ir pienākums noteikt tādu sociālās palīdzības apmēru, kas pienācīgi nodrošinātu visu pamatvajadzību apmierināšanu un cilvēka cieņu. Jāpiekrīt, ka sociālās drošības sistēmas ietvaros pašvaldību sniegtā sociālā palīdzība nav pietiekama, jo ir tikai netieša, lai novērstu studentu nabadzības risku. Jāatzīst, ka, analizējot Latvijas Republikas Satversmes 1.pantu (Latvijas Republikas Satversme, 1922) kopsakarā ar 109.pantu un nepieciešamību nodrošināt cilvēka cieņai atbilstošu dzīves līmeni, pašvaldībām, neizvērtējot studenta ienākumus, būtu nepieciešams piešķirt vienreizēju pabalstu Covid-19 krīzes situācijā.

Secinājumi *Conclusions*

1. Viens no ārkārtējās situācijas ierobežojumiem, kas studentus skāra tieši, ir mācību procesa norises klātienē pārtraukums visās augstākās izglītības iestādēs. Attālinātas mācības ir saistāmas gan ar vēl nebijušu pieredzi, gan studentu nepieciešamību pēc papildus materiālajiem resursiem. Ar šādu resursu palīdzību nepieciešams pielāgot tehnoloģijas attālinātā mācību procesa norisei, piemēram, iegādāties pietiekami jaudīgus datorus, kas spēj darboties atbilstošās programmās, datoram piemērotu kameru un skaļruņu iegāde. Attālināta studiju procesa nodrošināšanas risinājums ir meklējams sociālās palīdzības jomā.
2. Tāpēc Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā jāparedz atbilstošs pasākumu kopums, kas augstskolu studentiem nodrošina iespēju saņemt sociālo pabalstu tehnoloģiju iegādei. Tāpēc Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 25.pants jāpapildina ar (4³).punktu šādā redakcijā: “uzlikt par pienākumu Ministru kabinetam izstrādāt grozījumus Sociālo Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā un paredzēt Covid-19 pandēmijas ārkārtējās situācijas un ierobežojumu darbības laikā studentiem izmaksāt vienreizēju sociālo pabalstu tehnoloģisko ierīču uzlabošanai.”
3. Sociālās drošības sistēmas ietvaros pašvaldību sniegtā sociālā palīdzība ir tikai netieša un nav pietiekama lai novērstu studentu nabadzības risku. Analizējot Latvijas Republikas Satversmes 1.pantu kopsakarā ar 109.pantu un nepieciešamību nodrošināt cilvēka cieņai atbilstošu dzīves līmeni, pašvaldībām, neizvērtējot studenta ienākumus, jāpiešķir studentiem vienreizējs krīzes pabalsts Covid-19 krīzes situācijā.

Summary

The purpose of the research is to explore opportunities for students to receive social assistance from the state and local government in the conditions of the Covid-19 pandemic.

Students were directly affected by the constraints of the Covid-19 pandemic emergency. The solution of providing a remote study process is to be found in the field of social assistance. Necessary Law on the Management of the Spread of COVID-19 Infection Section 25 (4³) article formulate: „to oblige the Cabinet of Ministers to develop amendments to the Law on Social Services and Social Assistance and to provide for a one-time social benefit for the improvement of technological devices during the emergency and restrictions of the Covid-19 pandemic. Obligations of Local Governments: without assessing the student's income, should provide students with a one-time crisis benefit in a Covid-19 crisis situation.

Literatūra References

- Briede, J., Danovskis, E., & Kovaļevska, A. (2021). *Administratīvās tiesības*. Mācību grāmata. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra.
- Covid -19 infekcijas izplatības pārvaldības likums* (2020). Latvijas Vēstnesis, 110A.
- Council of Europe (2020). *Reservations and Declarations for Treaty No. 005 – Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Declarations in force as of 3 April 2020*. Retrieved from <https://www.coe.int/en/web/conventions/search-on-treaties/-/conventions/treaty/005/declarations>.
- Garkalnes novada 2021. gada 30. marta domes saistošie noteikumi Nr. 87 Par Garkalnes novada domes vienreizēju pabalstu izglītojamajiem attālinātā mācību procesa atbalstam* (2021). Latvijas Vēstnesis, 71.
- Grozījumi Aizkraukles novada domes 2019. gada 31. oktobra saistošajos noteikumos Nr. 2019/21 "Par Aizkraukles novada pašvaldības sociālajiem pabalstiem"* (2019). Latvijas Vēstnesis, 67.
- Izglītības likums* (1998). Latvijas Vēstnesis, 343/344.
- Informācija ārvalstu studentiem, kuri nonākuši ārkārtējā situācijā saistībā ar COVID-19*, (2020). <http://ld.riga.lv/lv/aktualitates/in0>
- Jansons, J. (2020). Vēsturisks spriedums Latvijā: personas garantētā minimālā ienākumu līmeņa atbilstība Latvijas Republikas Satversmei. *Rīgas Stradiņa universitātes elektroniskais juridisko zinātnisko rakstu žurnāls Socrates*, 3(18). Retrieved from: https://dspace.rsu.lv/jspui/bitstream/123456789/2863/1/Socrates-18_01_Jansons-Juris_014-020.pdf, 17.
- Kalvāns, Ē. (2020). *Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas studējošo jauniešu psiholoģiskās labklājības empīriskā izpēte*. Retrieved from <http://journals.rta.lv/index.php/ER/article/view/5345/4966>
- Latvijas Republikas Satversme* (1922). Latvijas Vēstnesis, 43.
- Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2004.gada 26.marta spriedums lietā Nr.2003-22-01* (2004). Retrieved from: https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2003-22-01_Spriedums.pdf
- Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2020.gada 16.jūlija spriedums lietā Nr.2019-25-03* (2020). Retrieved from: https://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=/wp-content/uploads/2019/11/2019-25-03_Spriedums.pdf#search=
- Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2020.gada 25.jūnija spriedums lietā Nr.2019-24-03* (2020). Retrieved from: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/cases/?search%5Bnumber%5D=2019-24-03>

- Ozolnieku novada 2021. gada 25. martā domes saistošie noteikumi Nr. 5/2021 Par pabalstu krīzes situācijā ārkārtējās situācijas laikā sakarā ar Covid-19 izplatību* (2021). Latvijas Vēstnesis, 63.
- Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu Nr. 103* (2020). Latvijas Vēstnesis, 51A.
- Pabalsta piešķiršanu nosaka Liepājas pilsētas domes saistošie noteikumi "Par Liepājas pilsētas pašvaldības pabalstu krīzes situācijā"* (2021). Retrieved from <https://likumi.lv/ta/id/296091-par-liepajas-pilsetas-pasvaldibas-pabalstu-krizes-situacija>
- Pasaules Veselības organizācijas ģenerāldirektora uzruna presei par COVID-19 2020. gada 11. martā* (2020). Retrieved from <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid19---11-march-2020>
- Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu Ministru kabineta 2020. gada 6. novembra rīkojums Nr.655* (2020). Latvijas Vēstnesis, 216A
- Par pašvaldībām* (1994). Latvijas Vēstnesis, 61.
- Par sociālo drošību* (1995). Latvijas Vēstnesis, 144.
- Stucka, A. (2012). *Latvijas pašvaldību sistēmas pilnveidošanas aktuālie valststiesību jautājumi*. Promocijas darbs. Retrieved from https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F1590550618/Stucka_Artis_as09899.pdf
- Studējošo skaits Latvijas augstskolās – par 1,1% mazāks nekā pirms gada* (2021). Retrieved from <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/studejoso-skaits-latvijas-augstskolas--par-11-mazaks-neka-pirms>
- Sociālo Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums* (2003). Latvijas Vēstnesis, 168.
- Tiesībsarga viedoklis* (2020). Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2020.gada 16.jūlija spriedums lietā Nr.2019-25-03.
- Ventspils pilsētas domes 2021. gada 22. aprīlī saistošie noteikumi Nr. 10 Par Ventspils pilsētas pašvaldības vienreizēju pabalstu Covid-19 infekcijas izplatības seku mazināšanai* (2021). Latvijas Vēstnesis, 79.